

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 28.05.2002
Spisová značka: 33 Odo 325/2001
ECLI: ECLI:CZ:NS:2002:33.ODO.325.2001.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo:
Dotčené předpisy: § 241 odst. 3 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.
Kategorie rozhodnutí: C

33 Odo 325/2001

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Dese a soudkyň JUDr. Kateřiny Hornochové a JUDr. Ivany Zlatohlávkové ve věci žalobce G. N., Spolková republika Německo, zastoupeného, advokátem, proti žalovanému V. K., zastoupenému, advokátem, o práva z odpovědnosti za vady, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 12 C 328/94, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. prosince 2000 č. j. 30 Co 171/99-169, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 15 825 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Příbrami rozsudkem ze dne 15. ledna 1999 č. j. 12 C 328/94-102 zamítl žalobu, aby bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobci 180 000 Kč, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný uzavřel dne 5. 2. 1994 podle § 737 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) s M. S. smlouvu o obstarání prodeje věci - obrazu autora Carlo Carrá „Krajina“ a poté dne 27. 3. 1994 uzavřel s žalobcem kupní smlouvu o prodeji tohoto obrazu za kupní cenu ve výši 180 000 Kč. Před prodejem obrazu si žalovaný nechal vypracovat znalecký posudek od znalce V. T., který určil, že obraz je dílem italského malíře Carlo Carrá. Žalobce později zjistil, že předmět prodeje - obraz „Krajina“ není autorským dílem tohoto malíře a to na základě dopisu syna malíře - Massimo Carrá z 25. 4. 1994, který předběžně na základě fotografie obrazu vyloučil, že jde o původní dílo jeho otce, a dopisu aukční síně Sotheby's K. z 31. 5. 1994, kterým bylo potvrzeno, že obraz není uveden v seznamu děl uvedeného malíře, a proto jeho autenticitu nelze potvrdit. Dne 14. 6. 1994 žalobce obraz u žalovaného reklamoval a požadoval vrácení kupní ceny oproti vrácení obrazu. Soud prvního stupně nechal vypracovat soudním znalcem z oboru české malířství 20. století V. Z. další znalecký posudek. I tento znalec dospěl k závěru, že posuzovaný obraz nemůže být dílem malíře Carlo Carrá, neboť objektivní a přirozený ráz předložené malby neodpovídá stylu práce a uměleckému pojetí maleb od Carlo Carrá a uzavřel, že z technologie malby a pojetí obrazu vyplývá, že předložená malba je kvalitní malířské dílo autora dobře obeznámeného s krajinou ve Středomoří, osobně se domnívá, že je to dílo některého z žáků Krajinářské školy P. akademie vedené O. N., nicméně nepotvrdil, že se na 100% jedná o falzifikát. Soud prvního stupně posoudil uplatněný nárok podle § 741 odst. 1 ObčZ, podle kterého „při prodeji věci svěřené do prodeje odpovídá obstaratel prodeje kupujícímu za vady prodané věci, obstaratel prodeje odpovídá i za to, že prodaná věc má vlastnosti, které obstaratel při prodeji uvedl“. Pokud žalovaný při prodeji ujistil žalobce, že obraz je dílem italského malíře Carlo Carrá, pak je třeba uzavřít, že tím byl žalobcem ujištěn, že věc má určité vlastnosti. Odstoupení od smlouvy bylo žalobcem

učiněno v zákonné šestiměsíční prekluzivní lhůtě, když byla vytčena vada věci - neprokázané autorství obrazu. Při hodnocení důkazů stran pravosti obrazu se soudu prvního stupnějevila jako přesvědčivější a erudovanější výpověď znalce T., který měl možnost osobně vidět obrazy tohoto malíře z malířovy krajinné doby, na rozdíl od znalce V. Z., který viděl pouze malířovy obrazy z jeho futuristického období. Soud k posouzení obrazu síní Sotheby's K. a k dopisu syna malíře Massimo Carrá nepřihlédl, neboť tito vycházeli pouze z fotografií a podle výpovědi obou znalců je pro posouzení pravosti obrazu nutný osobní kontakt s dotyčným obrazem. Soud prvního stupně uzavřel, že žalobci se nepodařilo unést důkazní břemeno, že posuzovaný obraz není dílem italského malíře Carlo Carrá.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 20. prosince 2000 č. j. 30 Co 171/99-169 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 180 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku oproti povinnosti žalobce vydat žalovanému obraz označený jako „Krajina“ o rozměrech 61 x 80,5 cm, signovaný C. Carrá v téže lhůtě, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. O nákladech řízení mezi účastníky řízení před soudem odvolacím a o nákladech státu rozhodl samostatným usnesením ze dne 12. února 2001 č. j. 30 Co 171/99-181. Odvolací soud opakoval důkaz výsledkem znalce V. Z. a dokazování doplnil novým znaleckým posudkem, který vypracoval J. Z. Ztotožnil se s právním hodnocením soudu prvního stupně týkajícím se platně uzavřené smlouvy o obstarání prodeje věci žalovaným a následně uzavřené kupní smlouvy účastníky řízení, i s právním hodnocením odstoupení od této smlouvy žalobcem. Podle § 48 ObčZ může účastník odstoupit od smlouvy, jestliže je to v zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto, bylo proto na žalobci, aby prokázal důvodnost svého odstoupení, na jehož základě se pak může domáhat nároků z takto zrušené smlouvy. Znalec V. Z. opět potvrdil, že na 99% nemůže být předmětný obraz dílem malíře Carlo Carrá, přičemž v tomto závěru jej utvrdily jeho další osobní poznatky s díly tohoto malíře získané až po vypracování posudku, včetně studia originálů krajin v muzeu v Benátkách. Rovněž J. Z., bývalý pracovník ... galerie v P., dospěl k závěru, že zkoumané dílo nemůže být pravým dílem malíře Carlo Carrá, který měl jiný rukopis (skladby barev, způsob jejich kladení, tahy štětcem) i jiný, méně reálnější, způsob zobrazení krajiny a odlišnou kompoziční stránku; zkoumané dílo se navíc nedá spojit se dvěma katalogy z let 1929 až 1932 vydanými v souvislosti s pražskými výstavami, kde byly zařazeny obrazy tohoto malíře. Odvolací soud pak hodnotil všechny důkazy, včetně nepřímých listinných důkazů (dopis syna malíře Massimo Carrá, dopis Ministerstva kultury a životního prostředí - Speciálního úřadu pro Národní galerii moderního umění v Římě, dopis aukční síně Sotheby's K., posouzení obrazu ... galerií v P.), závěry znalců Z. a Z. ve svém uceleném souhrnu, kdy tyto důkazy navzájem na sebe navazují a umožňují učinit závěr, že autorem sporného obrazu není Carlo Carrá. Proti tomuto ucelenému řetězci důkazů pak stojí pouze jeden listinný důkaz - znalecký posudek T., který se odvolacímu soudu jeví jako nepřesvědčivý, ve svých závěrech stručný a nekonkrétní, takže není schopen závěry vyplývající z ostatních důkazů zvrátit.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání s odkazem na § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Namítá, že odvolacím soudem byla věc nesprávně posouzena, nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že se žalobci podařilo prokázat, že autorem sporného obrazu není Carlo Carrá, neboť ani jeden ze znalců není skutečným znalcem italského umění. Shledává nelogičnost v závěru odvolacího soudu o tom, že jde o falzum díla malíře Carlo Carrá bez přízpůsobení práce uznávanému stylu malíře. Pokládá otázku, proč by někdo dělal falzum díla tohoto malíře, pokud by malbu nepřizpůsobil jeho vnímanému a uznávanému stylu. Vysvětlení se mu jeví v tom, že předmětný obraz je zcela okrajovým dílem tohoto malíře, který nebyl v podstatě ani sbírkovými fondy podchycen. Navrhuje zrušení rozsudku odvolacího soudu.

201

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvedl, že dovolatel sice považuje rozsudek odvolacího soudu za nesprávný, nenabízí však jiné právní řešení věci. Podle žalobce není zřejmé, na základě čeho došel žalovaný k závěru, že ani V. Z., ani J. Z. nejsou „skutečnými znalci italského umění“. Především J. Z. je považován celou českou odbornou veřejností za největšího a nejschopnějšího historika umění právě pokud jde o moderní italské umění. Zpochybňuje tvrzení dovolatele, že předmětný obraz je okrajovým dílem malíře C. Carrá, neboť v takovém případě by dovolatel jistě neváhal přijmout obraz zpět a zpeněžit jej za několikanásobně vyšší cenu, než se mu to povedlo u žalobce. Vzhledem ke správnosti skutkových i právních zjištění odvolacího soudu navrhuje dovolání jako nedůvodné zamítnout.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím

odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 – dále jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Nejvyšší soud nejprve podle § 242 odst. 3 o. s. ř. zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady se ze spisu nepodávají.

Nejvyšší soud poté posoudil dovolání z hlediska uplatněného dovolacího důvodu, jímž je podle § 242 odst. 1 o. s. ř. vázán, a to i pokud se týká jeho obsahového vymezení.

Každé podání, tedy i dovolání, je soud povinen posoudit podle jeho obsahu. I když žalovaný v dovolání odkazuje na dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, veškerá obsahová argumentace je zaměřena k tvrzení dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, tedy k dovolacímu důvodu uvedenému v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř.

Za skutkové zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování je třeba ve smyslu tohoto ustanovení rozumět výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor nebo jestliže výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 a 134 o. s. ř.

Dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud neměl uvěřit svědecké výpovědi nebo výpovědi účastníka řízení, že výpověď účastníka měla být považována za účelovou, a že některý důkaz není ve skutečnosti pro skutkové zjištění důležitý, apod.). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (§ 132 o. s. ř.). Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě věrohodnosti. Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti) soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru). Při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonnosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem odpovídajícím zákonu nebo zda v tom směru vykazují vady; k důkazům, které byly získány nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy soud nepřihledne. Hodnocením důkazů z hlediska jejich pravdivosti soud dochází k závěru, které skutečnosti, o nichž důkazy (pro rozhodnutí významné a zákonné) podávají zprávu, lze považovat za pravdivé (dokázané) a které nikoli. Vyhodnocením důkazů z hlediska pravdivosti předpokládá též posouzení věrohodnosti důkazem poskytované zprávy podle druhu důkazního prostředku a způsobu, jakým se podle zákona provádí. Tam, kde posouzení skutkového stavu závisí na odborných znalostech, je povinností soudu posoudit tyto okolnosti jen prostřednictvím odborného znaleckého posudku. Znalec je osobou (fyzickou či právnickou), která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení. Rovněž důkaz znaleckým posudkem (včetně výsledků slyšení znalce) je soud oprávněn hodnotit podle zásad vyjádřených v ustanovení § 132 o. s. ř.; hodnocení soudu přitom nepodléhá odborné znalecké závěry ve smyslu jejich správnosti; soud hodnotí

presvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění znaleckého nálezu a jeho soulad s ostatními provedenými důkazy. Měl-li soud při rozhodování k dispozici dva znalecké posudky s rozdílnými závěry o stejné otázce, musí je zhodnotit v tom smyslu, který z nich a z jakých důvodů vezme za podklad svého rozhodnutí a proč nevychází ze závěrů druhého znaleckého posudku.

V posuzovaném případě jsou skutková zjištění odvolacího soudu, podstatná pro závěr o oprávněnosti uplatnění práva žalobce na vrácení kupní ceny oproti povinnosti žalovaného vrátit předmět kupní smlouvy, a sice, že autorem prodaného obrazu „Krajina“ není italský autor Carlo Carrá, popsána na straně 5 - 8 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. Odvolací soud vycházel ze znaleckého posudku znalce V. Z. a znaleckého posudku znalce J. Z. a jejich výsledku a listinných důkazů - znaleckého posudku znalce V. T. a dopisu ... galerie v P.. Další listinné důkazy posoudil jako nepřímé (dopis syna malíře Massimo Carrá, dopis Ministerstva kultury a životního prostředí - Speciálního úřadu pro Národní galerii moderního umění v Římě, dopis aukční síně Sotheby's K.). Uvedené důkazy umožnily odvolacímu soudu učinit závěr, že se žalobci podařilo prokázat, že autorem předmětného obrazu není Carlo Carrá. V hodnocení důkazů odvolacím soudem neshledal dovolací soud z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti a věrohodnosti logický nebo věcný rozpor.

202

Znalec V. Z. při jednání před odvolacím soudem vypověděl, že zásadní rozdíly mezi sporným obrazem a originály tohoto autora, které osobně spatřil, shledává v koloritu – tedy v určitém mechanismu nanášení barev, použití čistých, ostrých tónů, které se teprve na plátně překrývají. Tuto techniku malíř používal v podstatě v celém svém tvůrčím období. Na sporném obraze tuto techniku neviděl. Je tam technika lomených tónů – tedy barev smíchaných z více odstínů, technika dlouhých tahů štětcem. Tuto techniku malíř Carrá nikdy za celé tvůrčí období nepoužíval.

Znalec J. Z. uvedl, že za svoji praxi viděl více jak 20 obrazů uvedeného malíře a tyto zkušenosti zohlednil. Sporný obraz si prohlédl v roce 1999. Opětovně se zabýval všemi dostupnými a známými pracemi tohoto malíře, které byly zařazeny do katalogu vydaného jeho synem Massimo Carrou. Ani u jedné práce nenašel takový způsob kladení barev a tahů štětce a takovou barevnost jako na sporném obraze. Pro jeho závěr, že nejde o dílo tohoto malíře, ho vedl takzvaný jiný rukopis – jiné skladby barev, jiný způsob práce štětcem. Carlo Carrá maloval hladším splývavějším způsobem, tahy štětcem nebyly tak výrazné. Při hodnocení bral znalec v úvahu i umělcův vývoj po celou dobu jeho tvůrčího působení.

Závěry obou znalců jsou tedy řádně a logicky odůvodněny, jsou v podstatě souladné a společně s odborným vyjádřením ... galerie v P. a s dalšími důkazy – dopisem syna malíře Massimo Carrá, dopisem Ministerstva kultury a životního prostředí – Speciálního úřadu pro Národní galerii moderního umění v Římě a dopisem aukční síně Sotheby's K. vytvářejí logický řetězec, který odůvodňuje skutkový závěr odvolacího soudu. Odvolací soud též v souladu s § 157 odst. 2 o. s. ř. řádně odůvodnil, proč nepřihlédl ke znaleckému posudku T., který podal mimo soudní řízení.

Námítka žalovaného, že znalci V. Z. a J. Z. nejsou „skutečnými znalci italského umění“, není opodstatněná. Žalovaný nevznesl námitky proti zadání znaleckého posudku znalci V. Z. v průběhu řízení. J. Z. je bývalým odborným pracovníkem ... galerie v P. a podle vyjádření Sbírky moderního a současného umění Národní galerie v Praze ze dne 10. 1. 2000 vedl dlouhé roky sbírku moderního a současného malířství Národní galerie a je významným odborníkem na evropské umění.

Nejvyšší soud proto neshledal naplnění dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. a dovolání podle § 243b odst. 1 věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 4, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Podle výsledků dovolacího řízení má žalobce právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení, které sestávají z odměny advokáta za jednu polovinu sazby odměny ve výši 15 750 Kč (část dvanáctá zákona č. 30/2000 Sb., § 10 odst. 3, § 3 odst. 1 a § 18 vyhlášky č. 484/2000 Sb.) a v paušální částce náhrady hotových výdajů advokáta ve výši 75 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/96 Sb.)

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

Nesplní-li žalovaný dobrovolně povinnost, kterou mu ukládá toto rozhodnutí, může žalobce podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

V Brně dne 28. května 2002

JUDr. Zdeněk Des, v. r. předseda senátu